
Een tussenstand van het onderzoek van de vogel van het jaar 2002.

Guus van der Poel

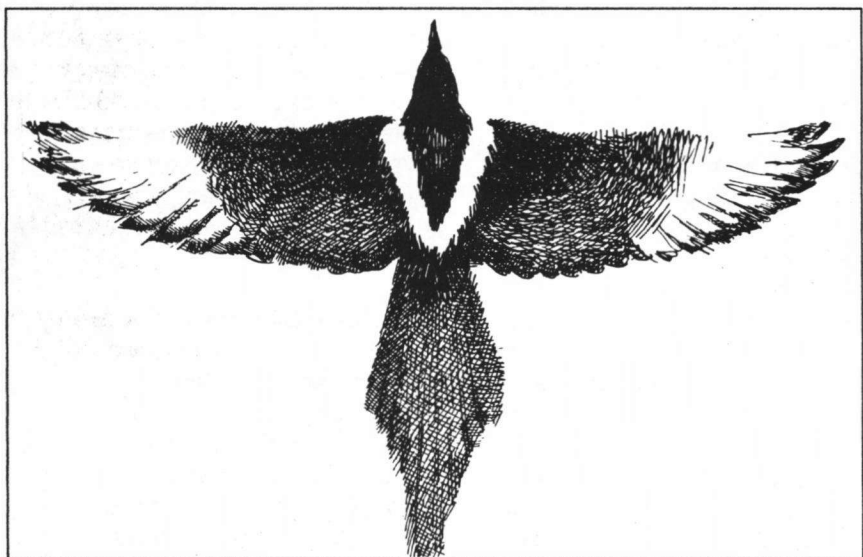
Eksters

Zoals bekend is de ekster onze vogel van het jaar 2002. Dat wil zeggen dat dit jaar de ekster in het middelpunt van de belangstelling staat. Om dat inhoud te geven zijn we begin dit jaar een onderzoek gestart naar het voorkomen van de ekster als broedvogel in het werkgebied van onze vogelwerkgroep.

Zevenendertig mensen hebben zich opgegeven als deelnemer aan dit onderzoek. Iedere deelnemer kreeg een eigen gebied toegewezen, zo mogelijk in de onmiddellijke omgeving van het eigen woonadres. Het doel van het onderzoek was alle eksternesten te lokaliseren en vervolgens, door elk nest regelmatig te blijven bezoeken, vast te stellen

welke nesten bewoond waren en welke niet. Het verzoek aan de deelnemers was om van elk nest een nestkaart in te vullen met daarop een nauwkeurige

omschrijving van de plaats (meestal het adres van het dichtstbijzijnde huis) en deze plaats ook in te tekenen op een topografische kaart van

Ekster

het toegewezen gebied, in wat voor soort boom het nest zich bevond, op welke hoogte boven de grond en of het nest al dan niet overkapt was. Op de nestkaart was ook ruimte om datum en tijd van elk bezoek en het gedrag van eventueel aanwezige eksters te noteren.

Tot nu toe hebben veertien deelnemers hun gegevens ingestuurd. Zij hebben totaal 229 nesten gelokaliseerd, waarvan er 61% bewoond werden. Een voorlopige analyse laat zien dat het percentage bewoonde nesten in sommige soorten bomen duidelijk boven dit gemiddelde ligt, terwijl andere boomsoorten het juist minder goed doen dan het gemiddelde. Berk (21 nesten waarvan 76% bewoond), es (vijftien nesten, 80% bewoond), iep (elf nesten, 82% bewoond) en haagbeuk (negen nesten met maar liefst 89% bewoond) doen het beter dan het gemiddelde van 61%. Coniferen (acacia, ceder, lariks, cipres etc.) zitten met dertien nesten, waarvan 62% bewoond op het gemiddelde, maar populier (zestien nesten, 56% bewoond), meidoorn (negen nesten, ook 56% bewoond) en eik (dertig nesten, waarvan maar 50% bewoond) doen het slechter dan gemiddeld.

De meeste nesten hebben een dak, zijn dus overkapt en bevinden zich in de bovenste helft van de boom. Paren kunnen meer dan één nest bouwen, vaak in een en dezelfde boom. De hoogte varieert van 5 m tot 25 m. Gert Bieshaar zond mij een paar foto's van een nest boven in een bruidsluier, die tegen een 6 m tot 7 m hoge paal opgegroeid was. Eksters zijn dus niet erg kieskeurig wat betreft de keuze

van het soort boom om hun nest in te bouwen.

Het viel Adri Vermeule op dat eksters vaak op gazons foerageren op 50 m tot 100 m van hun nest. In gebieden waar minder gazons zijn, zijn ook minder nesten te vinden. Dit zou ook een verklaring kunnen zijn van het feit dat in sommige wijken zoals Aetsveld in Weesp, die omgeven worden door weilanden, de nesten voornamelijk aan de buitenrand van de wijk te vinden zijn.

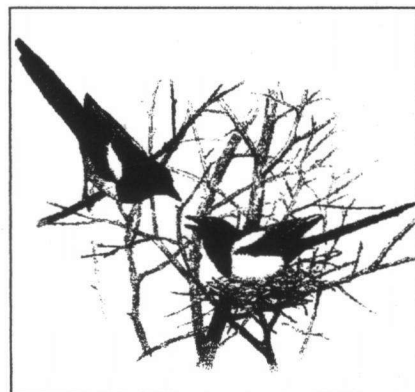
Een vijftal deelnemers heeft met een radio-CD- of een radio-bandrecorder-combinatie ekstergeluiden afgespeeld in de buurt van de nesten om vast te stellen of ze bewoond werden of niet. Veel eksters reageren hierop binnen enkele seconden door of het nest te verlaten, of vocaal te reageren zonder het nest te verlaten, of door uit de omgeving op de nestboom aan te vliegen. Cor Brom stelde vast dat niet alle bewoonde nesten een reactie opleveren op afgespeeld ekstergeluid. Als voorbeeld zijn nest nummer 6: "Nog verschillende keren met de cassettespeler bij dit nest langs geweest: nooit ook maar enig teken van eksters gezien. Eigenlijk had ik dit nest al opgegeven, maar na een paar keer tegen de boom tikken, kwam er toch een ekster van het nest!" (19 mei).

Een andere bijzondere belevenis vond ik in de aantekeningen van Lenie van Stipriaan: "Op 25 april meldde een bewoner van de Sparrenlaan in Hollandse Rading dat in de meidoorn bij het huis al twee weken eksters aan het broeden waren. Ze hadden erg veel last van dit paar omdat

die de kleine kinderen en de hond bij het spelen in de tuin lastig vielen. De bewoner kondigde aan dat hij het nest zou weghalen, zodra de jongen waren uitgevlogen".

Het algemene beeld dat uit de tot nu toe ontvangen nestkaarten naar voren komt is zeer positief. Men heeft met plezier het wel en wee van de eksterparen gevolgd en vele leuke en onverwachte waarnemingen gedaan. Een aantal mensen heeft sommige van die ervaringen op schrift gesteld. Een jury, bestaande uit Dick Jonkers, Paul van der Poel en ondergetekende, zal de inzendingen beoordelen. De eerste drie zullen worden beloond met een prijs, uit te reiken op een evaluatie-bijeenkomst later dit jaar, en die zullen ook worden gepubliceerd in de Korhaan.

Hopelijk zijn deze voorlopige resultaten een aansporing voor de deelnemers die hun nestkaarten nog niet ingestuurd hebben, om dit alsnog te doen. Uit de voorlopige resultaten blijkt dat het zeker de moeite waard is de beschikking te hebben over een zo volledig mogelijk beeld van het voorkomen van de ekster als broedvogel in ons werkgebied.

Eksters